

Fagersta | 07 04 2008

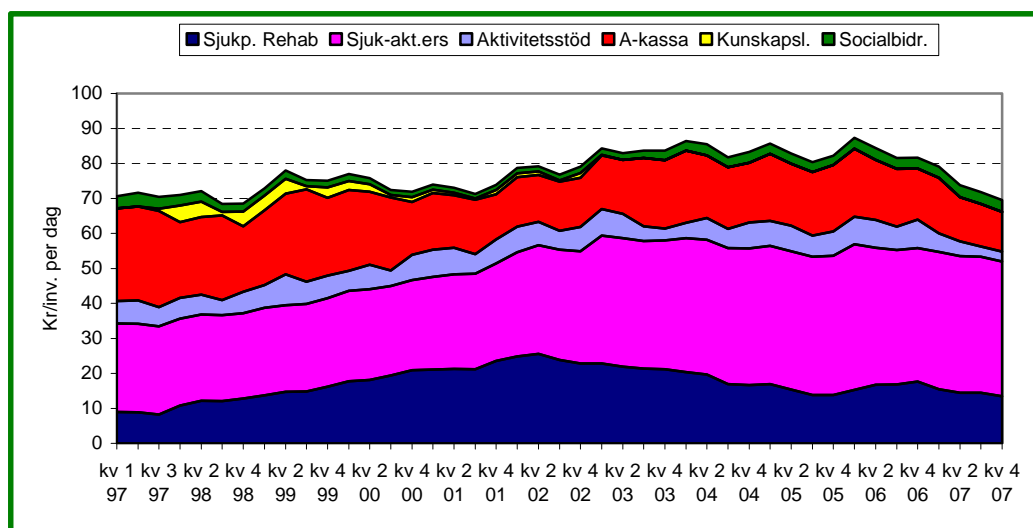
Rapport om försörjningsmåtets utveckling i Västmanland och en samhällsekonomisk effekt av finansiell samordning i Norra Västmanland

Sammanfattning

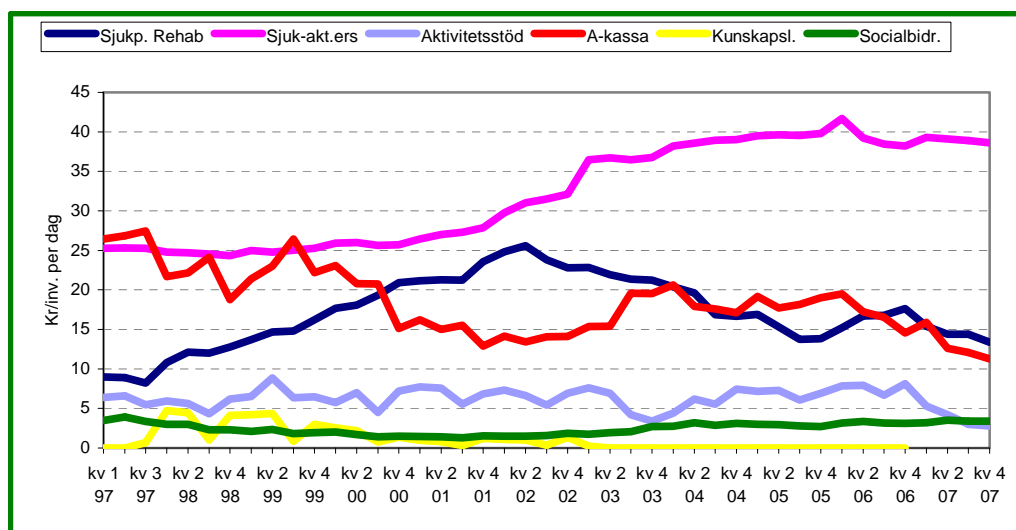
Denna rapport belägger att det främsta skälet till att försörjningsmåtet minskar snabbare i Norra Västmanland än länet är att finansiell samordning har haft en mycket stark bidragande effekt. Mellan 2006 och 2007 har samhällets samlade kostnader för offentlig försörjning minskat men minskningen har varit mycket starkare i Norra Västmanland (kommunerna Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg). Skillnaden i minskning motsvarar, för helåret 2007, åtta miljoner kr. Den finansiella samordningen i Norra Västmanland på fyra miljoner kronor har alltså givit en större effekt än länet som motsvarar en krona in = två kronor tillbaka. Denna rapport prövar även alternativa förklaringar till Norra Västmanlands större minskning och framför att det är just finansiella samordning som är den främsta orsaken till den starkare minskningen.

Försörjningsmåtet

Försörjningsmåtet är en sammanställning av kostnader för offentlig försörjning från Försäkringskassan (sjuk- och rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning), Arbetsförmedlingen (A-kassa och aktivitetsstöd) samt kommuner (försörjningsstöd) och bryter ned dem per invånare 16-64 år och dag. Försörjningsmåtet har, i Västmanland, följts sedan 1997 och har sammanställts av Försäkringskassan regionalt. Uppgifter om försörjningsmåtet efter kvartal fyra 2007 har nyligen inkommit. Uppgifterna visar på en kraftig nedgång av den totala offentliga försörjningen från 87 kr per individ och dag (kvartal ett 2006) till 70 kr per individ och dag (kvartal fyra 2007) för kommunerna i Norra Västmanland. Se nedanstående tabell:

Den största minskningen i de offentliga stödsystemen i Norra Västmanland har skett i A-kassan och i aktivitetsstödet samt i sjukpenningen. Sjuk- och aktivitetsersättning har minskat något och försörjningsstöd (socialbidrag) är relativt oförändrat sedan första kvartalet 2006. Se nedanstående tabell:

Påstående 1: "Norra Västmanland minskar snabbare än länet"

Mellan kvartal ett 2006 och kvartal fyra 2007 har Norra Västmanland gått från 87 kr per individ och dag till 70 kr per individ och dag. Detta motsvarar en procentuell minskning, omräknad i faktiska kostnader, på **19,72 %**. Under samma period gick snittet för Västmanlands län från 80 kr per individ och dag till 67 kr per individ och dag. Detta motsvarar en procentuell minskning på **16,88 %**.

Totalt sett för helåret 2006 betalades det ut i Norra Västmanland 423 miljoner kr sammantaget i de offentliga stödsystemen som försörjningsmålet följer. För 2007 är motsvarande helårsbelopp 369 miljoner kr. Detta motsvarar en procentuell minskning på **12,77 %**. Samma uträkning för länet ger följande resultat. För helåret 2006 betalades det ut 4 388 miljoner kr. För 2007 betalades det ut 3 907 miljoner kr. Detta motsvarar en procentuell minskning på **10,96 %**.

Av ovanstående data kan man dra slutsatsen att Norra Västmanland minskar snabbare än länet under perioden 2006 till 2007.

Påstående 2: "Skillnaden i minskningen jämfört med länet är lika med 8 miljoner kr för 2007"

De totala kostnaderna för offentlig försörjning enligt försörjningsmålet för 2006 var 423 miljoner kr i Norra Västmanland, och 369 miljoner kr för 2007. I länet var motsvarande siffror 4 388 miljoner kr för 2006 och 3 907 miljoner kr för 2007. Om Norra Västmanland hade haft samma procentuella utveckling som länet, d.v.s. en minskning på 10,96 %, skulle Norra Västmanland, för helåret 2007, haft totala kostnader för offentlig försörjning på 377 miljoner kr. Skillnaden i minskning i Norra Västmanland jämfört med länet är 377 minus 369 miljoner kr, alltså 8 miljoner kr för helåret 2007.

Påstående 3: "En krona in har gett två kronor tillbaks i minskade kostnader för offentlig försörjning"

Den finansiella samordningen i Norra Västmanlands Samordningsförbund är fyra miljoner kr per år. Den starkare minskningen av försörjningsmålet i regionen jämfört med länet motsvarar åtta miljoner kr för 2007. Ett påstående värt att pröva är om den starkare minskningen av försörjningsmålet i Norra Västmanland har ett samband med satsningen på finansiell samordning. Om sambandet är starkt kan man påstå att fyra

miljoner kr har givit åtta miljoner kr i minskade kostnader. En krona in har givit två kronor tillbaks.

Enligt SCB:s statistik har antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar ökat mellan 2006 och 2007. Av detta kan man dra slutsatsen att det finns ett samband mellan minskad offentlig försörjning och ökad arbetsförmåga. Andra effekter av ett minskat försörjningsmått är således även ökade skatteintäkter och ökad produktivitet samt ökad disponibel inkomst. Andra effekter är förbättrad folkhälsa och minskad vårdkonsumtion men dessa effekter är svårare att belägga men troliga då det finns ett samband mellan folkhälsa och arbete. Likaså konsumerar arbetslösa i större utsträckning sjukvård än anställda. Man kan i vart fall påstå att "en krona in, två kronor tillbaka" är ett påstående i underkant. Andra positiva effekter ger troligtvis ännu mer tillbaka.

Påstående 4: "Om länet hade haft samma utveckling som Norra Västmanland, hade länet haft mindre kostnader på 79 miljoner kr"

Om länet hade haft samma procentuella utveckling av försörjningsmålet som Norra Västmanland, hade 2007 "bara" kostat 3 828 miljoner kr istället för 3 907 miljoner kr. Resten av länet har inte tillgång till finansiell samordning i samordningsförbund. Om vi antar att det är den finansiella samordningen som har starkt bidragit till en starkare minskning av försörjningsmålet, kan man dra slutsatsen (lite tillspetsat) att det "kostade" länet 79 miljoner kr att inte ha möjlighet till finansiell samordning i samordningsförbund för riktade insatser för offentligt försörjda målgrupper.

Om man följer ovanstående kostade det förmodligen ännu mer än 79 miljoner kr att inte ha samordningsförbund. Genom hela den framförda jämförelsen mellan utvecklingen i Norra Västmanland och utvecklingen i länet finns utvecklingen i Norra Västmanland inbakat i länssnittet. Eftersom minskningen är starkare i Norra Västmanland än länssnittet skulle snittet ha varit lägre om man inte hade bakat in utvecklingen i Norra Västmanland. Därmed skulle kostnaderna ha varit ännu större per individ och dag.

Utforskning av alternativa förklaringar till varför försörjningsmålet minskar snabbare i Norra Västmanland än Västmanlands län

Vad kan förklara den större minskningen i försörjningsmålet i Norra Västmanland än länet i övrigt? Vissa faktorer som Norra Västmanlands Samordningsförbund tidigare har framfört i en analys som orsak till varför försörjningsmålet minskar (se www.samordningnv.se) är konstanta för både Norra Västmanland och länet. Den allra största faktorn som Samordningsförbundet tidigare framförde var det generella konjunkturläget som de senaste åren har varit mycket positiv. Det finns dock inget som belägger att konjunkturen skulle vara starkare i Norra Västmanland än i andra delar av länet (exempelvis Västerås). Enligt Arbetsförmedlingens utredare i Västmanland är Västmanland ett område där det inte går att särskilja någon del av länet som starkare konjunkturmässigt så att en skillnad, av denna orsak, skulle märkas i försörjningsmålet. Högkonjunkturen har påverkat alla delar av länet i stort sett i samma utsträckning. Denna faktor bör därför kunna bortses som förklaring till den större minskningen.

Nästa förklaring till minskningen av försörjningsmålet rent allmänt kan inte heller förklara den större minskningen i Norra Västmanland än i länet. Att vissa system har under perioden blivit mer restriktiva som sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen har påverkat alla delar av länet i lika hög grad. Det finns inte en annorlunda regeltillämpning eller större personaltäthet i Norra Västmanland än i andra delar av länet. Även inflödet i systemen är generellt mindre än tidigare, men även detta är lika för hela länet och inte heller signifikant endast för Norra Västmanland.

Andra faktorer som har undersökts till denna rapport är "brukskulturen" i regionen och flyttningsmönster. Det finns dock inget som tyder på att regionen kulturmässigt gjorde en dramatisk beteendemässig förändring mellan 2006 och 2007 som kan förklara den ökade minskningen. Denna faktor är givetvis svår att belägga men troligtvis ganska långsökt. Flyttningsmönster däremot är mera tillgängligt. Enligt SCB:s statistik är skillnaden mellan in- och utflyttning 2006 för Norra Västmanlands tre kommuner -172 personer. För 2007 var skillnaden

inte en ökning, men en minskning av skillnaden mellan in- och utflyttning till -47 personer. Med detta som stöd blir det svårt att hävda att en ökad utflyttning har bidragit till större minskning av försörjningsmålet i Norra Västmanland jämfört med länet.

Således återstår förklaringen att finansiell samordning i Norra Västmanlands Samordningsförbund har uppnått den samhällsekonomiska effekt som ägarna teoretiskt antog när man gemensamt antog förbundsordningen: Förbundet ska sträva efter en effektiv användning av gemensamma resurser.

Den finansiella samordningens effekter på försörjningsmålet

Om inte alternativa förklaringsmodeller kan förklara den ökade minskningstakten, kan det istället vara så att det är den finansiella samordningen som bäst kan förklara det? Det finns data som kan belägga detta sökta samband.

I Västmanland finns endast ett samordningsförbund, vilket möjliggör en jämförelse mellan Norra Västmanland och resten av länet. Om man antar att Norra Västmanland hade haft liknande utveckling som resten av länet, så speglar det vad som hade varit den alternativa utvecklingen om inte ett samordningsförbund hade startats i september 2005.

Ett skäl till varför ägarna ville starta ett samordningsförbund i Norra Västmanland var att det var just i denna länsdel som, under en längre tid, hade de sämsta förutsättningar för rehabilitering. Enligt Landstinget Västmanlands omfattande Liv och Hälsa undersökning 2004 var den psykiska ohälsan samt ohälsa hos kvinnor överrepresenterad i dessa tre kommuner i förhållande till resten av länet. Även besvär från rörelseapparaten var högst i Norra Västmanland per capita. Vidare var ohälsotalet och arbetslösheten högst i Norra Västmanland. Framförallt var ungdomsarbetslösheten särskilt stor vid ingången av 2006. Att jobba med möjligheten att bemöta en del av dessa utgångspunkter var en av de viktigaste drivkrafterna till varför ägarna satsade på att finansiellt samordna resurser i ett samordningsförbund.

Under 2006 startades, med hjälp av finansiell samordning, fem insatser riktade till individer med samordnade behov. De flesta startades upp under hösten. Under 2007 pågick eller startades upp sju insatser riktade till individer. Nedan finns en sammanställning av antalet deltagare, samt könsfördelningen, som har varit aktuella i verksamheter riktade till individer med samordnade rehabiliteringsbehov under 2007. Verksamheterna är alla finansierade av Norra Västmanlands Samordningsförbund och finns beskrivna på www.samordningnv.se, samordningsförbundets hemsida. Tabellen redovisar det senaste uppnådda resultat per verksamhet (i % av andelen avslutade deltagare). Två startade sent på året och har därför inte kunnat redovisa resultat ännu.

Insatser	Deltagare totalt	Varav män	Varav kvinnor	Resultat (enligt senaste rapport)
Samanda Plus	19	3	16	74 % vidare till arbete eller FK/AF samverkan
Friskare Skinnskatteberg	29	16	13	72 % ändrad sjukskrivningsgrad efter en mån, 18 % till FK/AF samverkan
Empowerment	38	18	20	41 % till arbete/studier
Självhjälpsgrupper	24	0	24	17 % förbättrad arbetsförmåga
Projekt 90/90	3	1	2	2 st har minskat sin sjukskrivningsgrad
Arbetslivscoacher	12	5	7	Start 071101
RESAM	12	5	7	Start 070901
Totalt (antal samt i procent)	137	48 (35 %)	89 (65 %)	

Tabellen visar effekter av finansiell samordning i form av lyckade resultat på individnivå. Individerna har tagit steg från offentlig försörjning till arbetslivsriktad rehabilitering (FK/AF samverkan) eller arbete/studier.

Finansiell samordning har även använts för att genomföra breda utbildningsinsatser för medlemmarnas personal. Utbildningsinsatser, alla med anknytning till lösningsfokuserat arbetssätt, nådde 80 personer under 2006 och 107 personer under 2007. Det är givetvis svårt att se effekterna av dessa utbildningsinsatser i minskad offentlig försörjning men det är likväl en faktor som skiljer Norra Västmanland åt från resten av länet. Den gemensamma metoden, lösningsfokuserat arbetssätt, rapporteras i utvärderingar underlätta handläggandet av klienter, både individuellt och i samarbete med andra myndigheter. Detta arbetssätt, med gemensamma utbildningsinsatser i samverkan, har kontinuitet i regionen sedan 2003 och är unikt för regionen.

Avslutning

Försörjningsmålet är till sin natur svårt att bryta ned och hitta orsaker. Tidigare forskning har dock visat att det oftast inte handlar om personer som byter system utan att det snarare är att individer hamnar i ett system och blir kvar där under en längre tid. Huvudorsaken till den generella minskningen i länet är att personer som tidigare har varit offentligt försörjda nu gör något annat för sin försörjning. Men hur kommer det sig att minskningen är starkare i Norra Västmanland än i länet?

I denna rapport har flera orsaker behandlats men den orsak som har starkast samband med minskningen är den välfärdssatsningen som har gjorts genom finansiell samordning. Fyra miljoner per år har satsats och åtta miljoner har kommit tillbaka i form av minskade kostnader (jämfört med länets utveckling) för 2007.

Samverkan lönar sig men det är kanske ingen överraskning. Rent allmänt finns goda samverkansstrukturer i Norra Västmanland och dessa har förstärkts genom insatser som samordningsförbundet har finansierat och andra samverkansinsatser som Samanda (Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens samverkan enligt handlingsplanen) som samordningsförbundet, på olika vis, har stött.

Projektrapporterna visar att insatser under 2007 har i god utsträckning riktats till personer som har stått långt från arbetsmarknaden. Det finns flera fall av goda historier som vittnar om en övergång från bidragsförsörjning till högre grad av egen försörjning efter att ha deltagit i Samanda Plus, Empowerment, Självhjälpsgrupper eller Friskare Skinnskatteberg. Samverkansinsatserna visar på flera exempel av personer som har varit fast i bidragssystemen under en längre tid men som nu arbetar eller studerar. Samanda och Empowerment har dessutom redovisat mycket bra resultat under en längre tid. Med stor grad av sannolikhet kan man därför säga att finansiell samordning, som har stött en strukturerad samverkan mellan myndigheterna i rehabiliteringsområdet, har varit med och mycket starkt bidragit till den snabbare minskningseffekten i försörjningsmålet jämfört med länet under 2007.

Jonas Wells
080407